

esztendő, az „új gazdasági mechanizmus”, (lényege: a korábbi – szigorúan centralizált – gazdasági rendszer reformja. A központi előírások mérséklése és a vállalati önállóság szerepének növelése, valamint a piac szabályozó szerepének részleges elismerése volt.) A faárak egységesek voltak, a korábbi elvek alapján kirótt járulékok nem fejezték ki az egyes tájak (erdőgazdálkodók) faállománybeli különbségéből adódó eltéréseket. Közelíteni kellett a különböző földjáraadó elvén megállapítható erdőfenntartási járulék kiszámítás módszeréhez.

A következő nagyobb változás összefüggött az erdészet és erdészeti irányítás szervezetében bekövetkezett 1979. évi átszervezéssel, amikortól az Erdészeti és Faipari Hivatal irányítása alá tartozó erdőgazdaságok komoly technikai és technológiai fejlesztésekkel jelentősen növelték a fakitermelésüket, olyannyira, hogy a nyolcvanas évek közepére az ország fakitermelése elérte, sőt meghaladta az összes-fatermés évi folyónövedékét. Ebben az időszakban, a nagy területre kiterjedő erdőkárokat miatt is fokozódott a fakitermelés, amely néhány év eltolódással az er-

dőfelújítási feladatok jelentős növekedésében mutatkozott meg. Mind ezeket az Alapon keresztül, minisztériumi – esetenként kézi – vezérléssel, többkevesebb sikerrel meg lehetett oldani. Az alapon belül összevonták az állami erdőgazdaságok, állami gazdaságok és termelősövetkezetek eddig külön-külön működő alapjait (bár a minisztérium továbbra is elkülönülten adminisztrálta). Az Alap mezőgazdasági szektorainál, a befizetések már az 1980-as évek közepétől nem fedezték a szükséges költségeket, szektoronkénti átcsoportosításra volt szükség, amely érthető ellenkezést váltott ki az erdőgazdasági szektorban.

Az 1980-as évek vége felé a csökkenő fakitermelések miatt apadtak az Alap bevételei a tartalékok korábbi felélése miatt, csak részben fedezték az erdőfelújítás költségeit. 1992-ig úgy lehetett az Alap működését biztosítani, hogy a támogatási célokat és az egységárakat csökkenteni kellett, ill. az egyes műveletek költségeit csak részben támogatta az Alap. Már ekkor megfogalmazódott az igény egy új kirovó-elosztó rendszer kidolgozására. Az erdészeti intézmények az erdőrésztel-színten ki-

dolgozott elvonó és kirovó rendszerben látták a megoldást (amely sohasem teljesült).

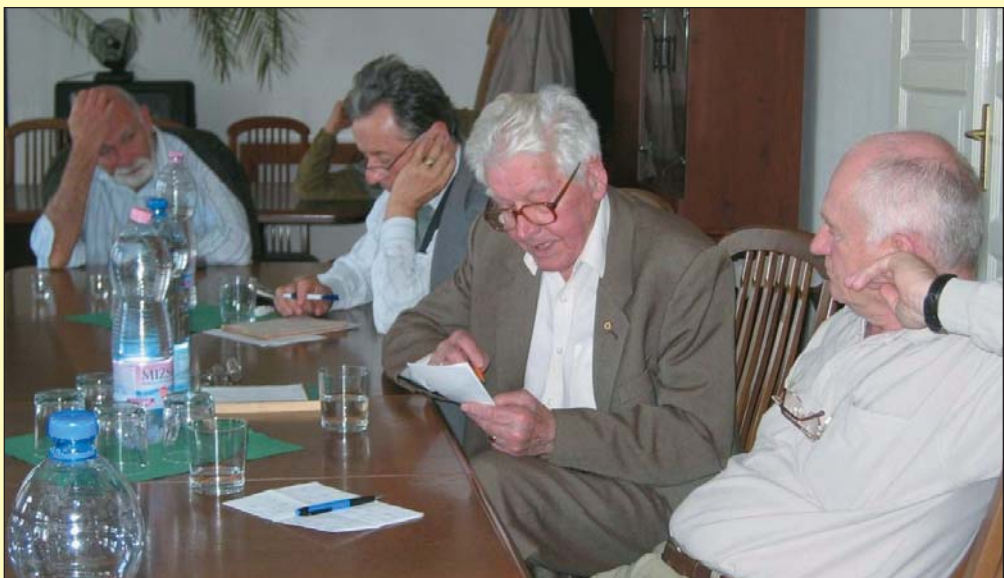
Az Erdőfenntartási Alap megszűnésének előjeleiről a következőket hallhattuk: „Az 1990-ben beköszönő történelmi fordulat az Erdőfenntartási Alap létét kérdőjelezte meg. A tervezett tulajdonosi szerkezetváltás, a kárpótlásra kijelölt területeken elrendelt fakitermelési moratórium és egyéb piaci zavarok miatt már 1990-ben közel 500 ezer m³-rel csökkent a fakitermelés és az 1991. évi elő-tervek további 585 ezer m³ csökkenést jeleztek. Ugyanakkor a korábbi években az üzemenntartási lehetőségek határára megvalósult végbasználatok miatt a folyamatban lévő erdőültetvények állománya művelési- és az erdőfelújítási birtalékok felszámolási költségei egyre nőttek. 1991. évben nehéz gazdasági körülmények között kellett biztosítani az erdőművelési munkák pénzügyi fedezetét, mivel költségvetési támogatás nem állt rendelkezésre. A feladat megoldása érdekében csökkenteni kellett az erdőfenntartással, neveléssel kapcsolatos kiadásokat pl. a befejezett erdőültetvények ápolása, tisztítás, nyesés, tűzpászta stb. támogatásának felfüggesztésé-

„Hagyományozható gondolatok”

A Szeniorok Tanácsa októberi rendezvényének befejező részében, az Elnök által már beharangozott „Hagyományozható gondolatok” sorozatban dr. Jereb Ottó szeniortársunk, gyémánt okleveles erdőmérnök-tanár nyilatkozott meg. Elmondta tapasztalatait, amelyek szakmai sajátosságuk okán a jövő generáció számára is hasznosítható szellemi értéket képviselnek.

Szeniortársunk ismertette azokat – az erdőmérnöki pályára terelő – társadalmi, családi viszonyokat, amelyek ifjú korában, Erdélyben (ahol a 10% magyarnak is magyar iskolája volt) a bányász családi közegeből kiemelték.

Óradnán járt magyar elemi iskolába, s a nyári szünidők egy részét a radnaborberki bányauzem területén töltötte. Vonzó-dása az erdőszpályához abban az időben érlelődött meg benne. A környező erdők közelsége és szépsége, a fenyők és a hegyi legelők illata kitörölhetetlen hatást gyakoroltak rá. A pályaválasztásához hozzájárult még az is, hogy egyik osztálytársának az édesapja erdőmérnök volt.

Vázolta köztisztelőtű Szeniorunk, hogy hogyan került a Szatmárnémetibe – ahol érettségizett is –, majd a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára, hogy megküzdjön a nagy távolság, és az új helyzete által előidézett gondokkal. Mint értékeltük, nem eredménytelenül. A Sop-

roni élményekből kiemelhető, hogy hamar beilleszkedett, mert erdélyi emberként jól ismerte az erdőt. Érdekes-séggént említette azt a feladatot, amelyet Fehér Dániel professzortól kapott: 1945-ben a megszálló szovjet csapatok kórház, konyha és élelmiszer raktárak

vel, ami igen nagy felháborodást keltett mind a szakfelügyelet, mind a gazdálkodók körében.”

A következő jelentős változást, a földművelésügyi alapokról szóló 1992. évi LXXXVIII. törvény sok vitát kiváltó előkészítése után, a Pénzügyminisztérium „ultimátumának” hatására, az előadónk által, egy éjszaka átdolgozott, Országos Erdészeti Alap néven, 1993. január 1-jétől, tovább működő rendszer jelentette. Érdekessége az új Alapnak, hogy a költségvetési támogatás megjelenik mint bevételi forrás. Az állandó likviditási gondokkal küszködő Országos Erdészeti Alap működőképességének megoldását csak a teljes mértékben költségvetési forrásból működő Mezőgazdasági Fejlesztési Alappal való összevonás jelentette. Az összevonásról Mezőgazdasági és Erdészeti Alap néven az 1995. évi XXI. tv. rendelkezik. Az erdészet számára – viszonylag – kedvező összevonás eredményezte helyzet nagyon rövid ideig tartott, mert az 1996. évi költségvetésről szóló 1995. évi CXXI. tv. az elkülönített állami pénzalapok nagy részét megszüntette, illetve az egyes fejezetek (minisztériumok) költségvetésébe integrálta. Így az erdőfel-

jítás és erdőfenntartás jogcímei Erdészeti Közcélú Feladatok jogcímcsoport alatt kerültek a minisztérium költségvetésébe. A jogcím csoport kiadásainak fedezetét szolgáló befizetések, „Központosított bevételek” címen, a minisztérium költségvetéséről elkülönítetten kerültek a kincstárhoz, a bevételek és kiadások közötti közvetlen finanszírozási kapcsolat elvben megszűnt.

Merkel Gábor szeniorársunk az erdészeti alapok szakértője, az alábbi mondatokkal fejezte be előadását: *„Az 1996-2004 évek közötti időszakban a fejezeti kezelésű erdészeti támogatási előirányzatok változó mértékű, de egyre csökkenő költségvetési támogatás mellett, a kincstártól visszaigényelt központosított bevételekkel korlátozott módon működtek. Az Európai Unióhoz történő csatlakozással együtt járó kötelező jogharmonizációval gyakorlatilag búcsút intettünk az Alapnak és a hasonló elven működő erdészeti nemzeti támogatásoknak. Az erdőfenntartási járulék és fizetési kötelezettség is megszűnt, a determinációk rendezése költségvetési támogatásból történt.”*

Az előadást követően hozzászóltak: *Kondor Endre, Dudás Péter, Zachar*

Miklós, dr. Pethő József, Halasy Gyula, Halász Gábor szeniorársak. Az elnök a hozzászólásokat, az előadó válaszait – az előadónak kinyilvánított köszönet után – az alábbiak szerint foglalta össze:

– az előadás hatására, de korábbi ismereteink alapján is, a különböző nevéken és szerkezetben működött, az erdők felújítását és fenntartását támogató pénzügyi alapokat eredményesnek, az erdészetben nagyon fontosnak ítéltük meg;

– törekszünk megismerni az alapok nélkül működő erdőfelújítási helyzetet, a jelenben elérhető pályázati rendszer lehetőségeit, kihatását az erdőművelés eredményességére;

– ennek érdekében Halász Gábor titkár vegye fel a kapcsolatot az Erdőrendezési, Erdőművelési Szakosztállyal, egy 2014. évi közös rendezvény megszervezését céljából;

– amennyiben a megbeszélések, viták használhatónak ítélt javaslatokat, véleményeket érlelnek ki, s a lefektetett alapelvek irányába hatnak, azokat összefoglaljuk, s az Elnökség, illetve a tagság elé tárjuk.

Dr. S. Nagy László elnök,
Halász Gábor titkár,
OEE SZT

működtetésére lefoglalták az egyetem főépületének földszintjét és a kert déli oldalán a műhelytermek egy részét. A téli hideg időben az oroszok eltűnték a növények jelzőtábláinak facövekeit is, s a jelzőtáblák elkerültek eredeti helyükről. Ezeket kellett szeniorársunknak a rendelkezésre álló vázlatok alapján helyreállítani. Csak később jött rá, hogy milyen hasznat jelentett ez a „pluszmunka”. Még a különleges növények helyét is pontosan tudta, így tanulóit könnyen vezethette oda, ahova csak akarta.

A technikai évek meghatározóak voltak életében. A sok kedves emlékből kiemelt egyet és elmesélte, milyen gyűjteményekkel gazdagította a növénytan szertárát, ezek közül is a legkedvesebbet, a rügygyűjteményt ismertette.

A fajok felismerésének biztos elsajátítása elképzelhetetlen rügy-, levél- és termés- (mag, toboz) gyűjtemények szigorú megkövetelése nélkül. Már 1950 őszén elkészítette azt a rügygyűjtemény mintapéldányt, amelyben rendszertani sorrendbe szedve bemutatta, hogy az első osztály második félévében minden tanulónak hasonlót kell készíteni és megadott határidőre beadni. A kötelezően begyűjtött 60 rügyet a tanult rend és csa-

lád sorrendjében kellett összesíteni, magyar és latin névvel ellátva, a műszaki rajz órán tanult szabvány betűket és tussal kihúzott formát alkalmazva. Az írást, s vonalhúzást *Gál István* minősítette és osztályozta, míg a rügyhatározás és latin nevek hibátlan beírása a növénytan jegyekhez számítottak.

A szakmai kérdésekre térve, az előadó méltatlannak vélte, ami az akáccal, ezzel az igen sokoldalúan felhasználható fafajjal szemben kialakult. Figyelmünkbe ajánlotta a lucfenyőt. Erdőfelújítására, jó termőhelyen kiemelkedő fatemő képességére vonatkozóan szintén egyedi tapasztalatokat osztott meg. Nevezetesen, hogy a jó vízgazdálkodású bükk-elegyes erdőben rendkívüli méretekre képes. Például a soproni „Asztalfőn” 1000 m³/ha, értékes fatömeg termelésre.

Összehasonlító példákkal vont párhuzamot az állandó erdőborítás módszerei és a fokozatos felújítási eljárások korábbi eredményes alkalmazása között.

A bőséges szakmai példái mellett közreadta a hosszú oktató és nevelő tanári munkája alatt a diákjai számára kialakult jelszavait, melyeket igyekezett tanulóiba betáplálni:

Legyetek szorgalmasak, mert csak rendszeres és folyamatos munkával lehet elfogadható eredményeket felmutatni.

Legyenek becsületesek és igazmondók, hogy ne szégyenkezve nézzetek mások szemébe.

Szeressék egymást, hogy őket is szerethessék; szeressék a szakmát, mely megélhetést ad számukra, és szeressék a Föld bármely területén élő magyar testvéreiket, nemzetüket, a hazát, mely ápol, s eltakar!”

A „tanáruras”, „tanárbcácsis” hangvételű megnyilatkozás a szeniorársak számára élményszerűen idézte fel saját tapasztalataikat, az igen színes gondolatok pedig szellemi értéként raktározódtak. A tagság nagy érdeklődéssel hallgatta Ottó bátyánk bölcsé nemesegett gondolatait és közös reakció volt, hogy érdemes hasonló napirendet beiktatni, mivel a visszaemlékezések egyaránt gazdagítják a gyakorlati szemléletet, és hasznosak lehetnek ifjak, idősek számára egyaránt.

Dr. S. Nagy László elnök,
Halász Gábor titkár,
OEE SZT
Kép: **Halász Gábor**